

คู่มือการปฏิบัติงาน

สำนัก/กลุ่มงาน : กองพัฒนารัฐวิสาหกิจ ๒
สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ

เรื่อง AO มือใหม่ (AO ๑๐๑)

เอกสารเลขที่

แก้ไขครั้งที่ ๐๐ ฉบับที่

หน้า

ข้อมูล	ชื่อ-นามสกุล	ลงชื่อ	วันที่
ผู้จัดทำ	นางสาวอภิญา เสรีวัฒน์ ตำแหน่ง: นักวิเคราะห์รัฐวิสาหกิจชำนาญการ สำนัก/กลุ่มงาน : กองพัฒนารัฐวิสาหกิจ ๒		
ผู้รับผิดชอบ	นายสุรารักษ์ ธีร์จันทิก ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการกองพัฒนารัฐวิสาหกิจ ๒ สำนัก/กลุ่มงาน : กองพัฒนารัฐวิสาหกิจ ๒		
ผู้อนุมัติ	ผู้อำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ		

AO มือใหม่ (AO ๑๐๑)

๑. AO คือใคร

AO หรือ Account Officer คือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ที่ดูแลรัฐวิสาหกิจรายแห่ง ดังนั้น AO จึงควรรู้เกี่ยวกับ

- บทบาทของ สคร. ในการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ
- รัฐวิสาหกิจในภาพรวม
- บริบทของแต่ละรัฐวิสาหกิจที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ

๒. รัฐวิสาหกิจ คือ

นิยามของคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” แตกต่างกันตามแต่ละบัญญัติไว้ในกฎหมายต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (พ.ร.บ. วิธีการงบประมาณ) พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือ พระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม โดยส่วนมากจะอ้างอิงนิยามคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” จาก พ.ร.บ. วิธีการงบประมาณ มาตรา ๔ ซึ่งกำหนดให้ “รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า

๒.๑ องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล กิจการของรัฐซึ่งมีกฎหมายจัดตั้งขึ้นหรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ

๒.๒ บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตาม ๒.๑ มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ ๕๐

๒.๓ บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตาม ๒.๑ หรือ ๒.๒ หรือที่รัฐวิสาหกิจตาม ๒.๑ และ ๒.๒ หรือที่รัฐวิสาหกิจตาม ๒.๒ ทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ ๕๐

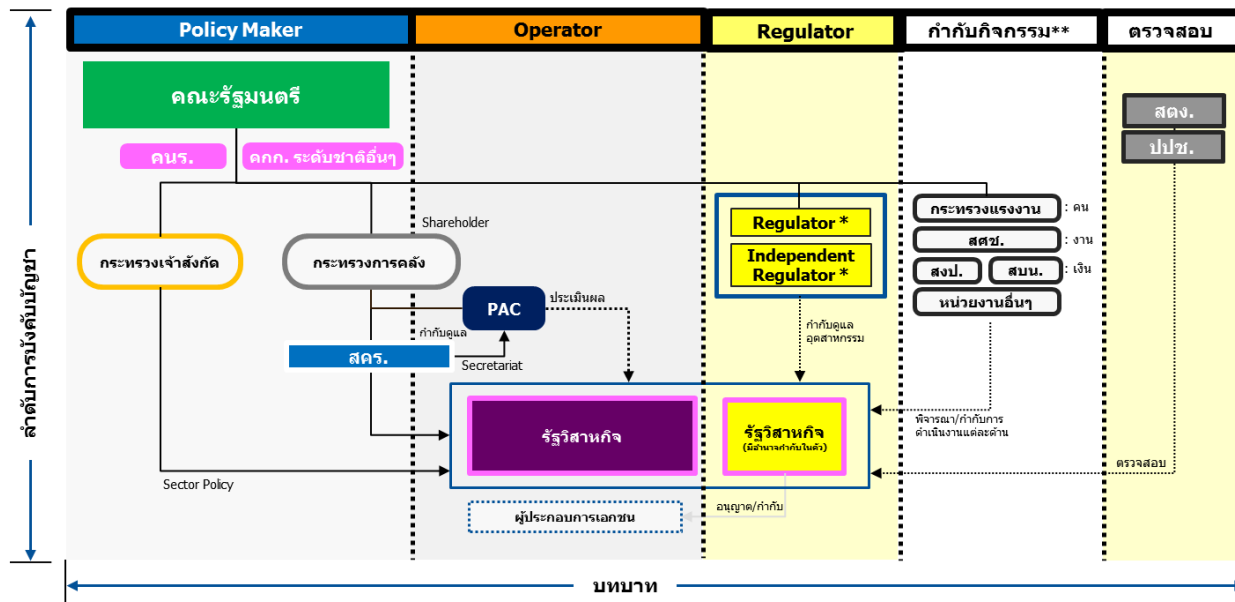
๓. รัฐวิสาหกิจในการกำกับดูแลของ สคร.

สคร. กำกับดูแลรัฐวิสาหกิจทั้งสิ้น ๕๖ แห่ง โดยแบ่งเป็น ๙ สาขา ได้แก่

สาขา	กองที่กำกับดูแล
๑. สาขาขนส่ง	กองพัฒนารัฐวิสาหกิจ ๑
๒. สาขาอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม	
๓. สาขาพลังงาน	กองพัฒนารัฐวิสาหกิจ ๒
๔. สาขาสื่อสาร	
๕. สาขาสาธารณูปการ	
๖. สาขาสังคมและเทคโนโลยี	
๗. สาขาสถาบันการเงิน	กองพัฒนารัฐวิสาหกิจ ๓
๘. สาขาเกษตร	
๙. สาขาทรัพยากรธรรมชาติ	

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมสามารถดูได้ที่ <http://www.sepo.go.th/content/162>

๔. การกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ

จากแผนภาพด้านบนจะเห็นว่ารัฐวิสาหกิจมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของหลายหน่วยงานทำหน้าที่กำกับดูแลในเรื่องต่างๆ เช่น

- คณะรัฐมนตรี จะเป็นผู้ให้นโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวม
- กระทรวงเจ้าสังกัด จะเป็นผู้ให้นโยบายและกำกับการดำเนินงานภารกิจหลักของรัฐวิสาหกิจ
- กระทรวงการคลัง โดย สคร. จะกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจในมิติของการเงินการคลัง และกำกับการดูแลที่ดี เช่น การบริหารความเสี่ยง และธรรมาภิบาลในรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น
- หน่วยงานกำกับดูแล หรือ Regulator มีหน้าที่กำกับดูแลให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน และให้ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้า/บริการ ที่มีคุณภาพในราคาที่ เป็นธรรม
- หน่วยงานอื่นๆ
 - สำนักงานประมาณ: จัดสรรงบประมาณให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ (กรณีที่รัฐวิสาหกิจ ต้องใช้เงินงบประมาณ)
 - สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: ดูเรื่องโครงการลงทุนต่างๆ ของรัฐวิสาหกิจ
 - สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ: พิจารณาการกู้เงินของรัฐวิสาหกิจ
 - กระทรวงแรงงาน: พิจารณาเรื่องการจ้างงาน สวัสดิการ และเงินเดือน

๕. สคร. กับการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ

เครื่องมือหลักที่ สคร. ใช้ในการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ คือ ระบบการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่ง สคร. จะจัดทำตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจเป็นประจำทุกปี และคะแนนประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละปีจะถูกนำมาเชื่อมโยงกับระบบแรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน (การจ่ายโบนัสกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ) และระบบแรงจูงใจไม่เป็นตัวเงิน (การมอบรางวัลรัฐวิสาหกิจดีเด่น และความอิสระในการบริหารงาน)

นอกจากนี้ สคร. ยังได้ออกกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี ระเบียบ/แนวปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจในภาพรวม เช่น

- พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
- การจ่ายโบนัสกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
- การจ่ายเบี้ยประชุมกรรมการรัฐวิสาหกิจ
- การเรียกเงินนำส่งรายได้แผ่นดิน
- ระเบียบเกี่ยวกับการบัญชีและการเงินของรัฐวิสาหกิจ
- การจัดตั้งและกำกับดูแลบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจ
- การกำกับดูแลที่ดีในรัฐวิสาหกิจ

๖. คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ

๖.๑ คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (คนร.)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้กำหนดให้มี คนร. โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมี สคร. เป็นกรรมการและเลขานุการ ขึ้นเพื่อ

๖.๑.๑ เสนอแนะนโยบาย แผนการบริหารงาน และมาตรการในการพัฒนารัฐวิสาหกิจต่อคณะรัฐมนตรี

๖.๑.๒ เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของรัฐวิสาหกิจ ทั้งในด้านการบริหาร การดำเนินงาน และก้าการเงิน ต่อคณะรัฐมนตรี

๖.๑.๓ พิจารณาความเหมาะสมของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ

๖.๑.๔ กำหนดแนวทางการบูรณาการการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ

๖.๒ คณะกรรมการประเมินผลงานรัฐวิสาหกิจ (Performance Agreement Committee: PAC)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้ PAC มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๖.๒.๑ เสร็จจัดทำบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานหรือจัดทำตัวชี้วัดกับแต่ละรัฐวิสาหกิจ

๖.๒.๒ ประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ และรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อเสนอ คณะรัฐมนตรีทราบ

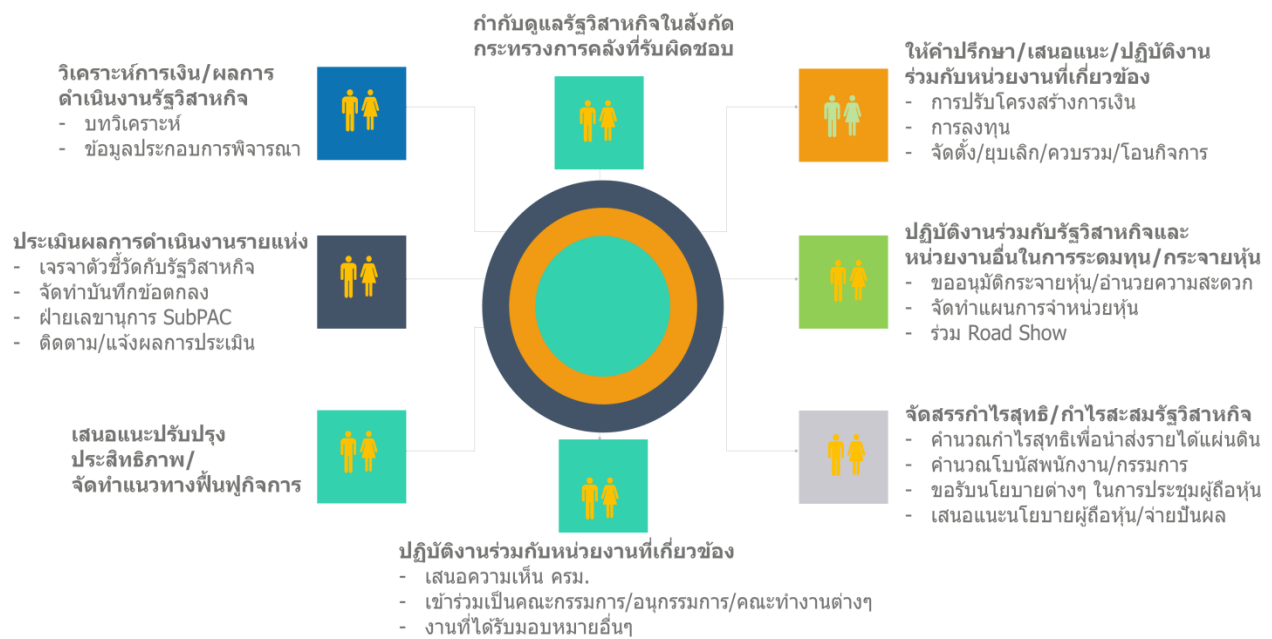
๖.๒.๓ พิจารณาปรับปรุงระบบประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ

โดย PAC จะประกอบด้วยคณะกรรมการทั้งสิ้นจำนวน ๑๙ คน ซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งจำนวน ๕ คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๑๒ คน ซึ่งมีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรม (อย่างไรก็ตาม ปลัดกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้รองปลัดกระทรวงการคลัง หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านทรัพย์สิน ที่กำกับดูแล สคร. ปฏิบัติราชการแทน) และมีผู้อำนวยการ สคร. หรือบุคคลที่ผู้อำนวยการ สคร. แต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ PAC

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบัน สคร. มีระบบประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๒ ระบบ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการองค์กร และระบบประเมินคุณภาพรัฐวิสาหกิจ (State Enterprise Performance Appraisal System: SEPA) ประกอบกับ รัฐวิสาหกิจมีความหลากหลายถึง ๙ สาขา PAC จึงได้ แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการขึ้นมา ๓ คณะ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบด้วย

- คณะอนุกรรมการกำกับดูแลการบริหารจัดการองค์กร: มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดรายละเอียดและวิธีการในการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้การดำเนินงานตามระบบประเมินผลงานรัฐวิสาหกิจ ด้านการบริหารจัดการองค์กรจำนวน ๖ ข้อ เป็นไปอย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ
- คณะอนุกรรมการกำกับดูแลการประเมินคุณภาพรัฐวิสาหกิจ: มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาแนวทางการนำระบบ SEPA มาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ ให้ความเห็นในเรื่องมาตรฐานการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินตามระบบ SEPA และให้คำเสนอแนะต่อ PAC ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบ SEPA
- คณะอนุกรรมการจัดทำบันทึกข้อตกลงและประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ (รายสาขา) (Performance Agreement Sub-Committee: SubPAC): SubPAC มีทั้งสิ้น ๕ คณะ ครอบคลุมรัฐวิสาหกิจภายใต้ความรับผิดชอบของ สคร. โดยมีผู้แทน สคร. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และมีอำนาจหน้าที่ในการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจรจาจัดทำตัวชี้วัดของรัฐวิสาหกิจรายแห่ง และรายงานให้ PAC พิจารณาให้ความเห็นชอบ

๗. บทบาทของ AO

๗.๑ การประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ

- ศึกษาผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาของรัฐวิสาหกิจ และแผนการดำเนินงานปัจจุบันของรัฐวิสาหกิจ เพื่อจัดทำตัวชี้วัด
- จัดประชุม และเป็นฝ่ายเลขานุการ SubPAC
- แจ้งผลการประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมข้อสังเกตจากการประเมินผลการดำเนินงาน

๗.๒ จัดสรรกำไรสุทธิเพื่อจ่ายเป็นโบนัสกรรมการและพนักงาน และเรียกเงินนำส่งรายได้แผ่นดิน

๗.๓ ขอรับนโยบายสำหรับการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี

๗.๔ ตอบข้อหาหรือ

๗.๕ อนุมัติเรื่องต่างๆ เช่น การให้รัฐวิสาหกิจเปิดบัญชีธนาคารกับธนาคารที่ไม่ใช่ของรัฐ และการเพิ่มตำแหน่งผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

๗.๖ ทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น

- จัดทำความเห็นประกอบการประชุมคณะรัฐมนตรี
- เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานต่างๆ

๗.๗ งาน Project อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

- การจัดทำแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจรายสาขา
- ฟื้นฟูการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ